

Ansøgningskema om konkrete forsøg i Frikommuneforsøg III

Vejledning til udfyldelse af skemaet kan findes på www.oim.dk

Ansøger(e)	
Befolkningsgrundlag	<i>[Angiv det samlede befolkningsgrundlag for forsøgets ansøgere]</i>
Titel på forsøg	<i>En ny grøn zone - grøn bog bæredygtig omstilling i lokalsamfundene</i>
Kontaktperson	<i>[Angiv kontaktoplysningerne til den/de person(er) der kan besvare spørgsmål om forsøget]</i>
	Telefon <input type="text"/> E-mail <input type="text"/>
Dato for ansøgning	1 oktober 2019

---

1. Beskrivelse af forsøget

Motivation for forsøget

Klimakrisen og den grønne omstilling har gjort mange borgere bevidste om fordelene ved at leve og bo økologisk og bæredygtigt. Økologi, bæredygtighed og fællesskab står højt på mange familiers ønskeliste. Aldrig har regeringens ambitioner på det grønne område været større. Det moderne samfund har aldrig stået over for en større udfordring i forhold til CO2 og biodiversitet. Desværre er det ofte svært for grønne projekter at få de rette tilladelser i kommunerne. Mange grønne ildsjæle har efter en samtale med kommunen opgivet at søge tilladelse. Derfor er der brug for, at lovgivningen danner rammer for en effektiv sagsbehandling. En lovgivning som samtidigt støtter op om regeringens ambitioner, håndterer problemstillingerne om CO2 og faldende biodiversitet lokalt ved at fremme den grønne, lokale omstilling i kommunerne.

Formålet er at:

- Skabe bedre rammebetingelser for grønne og bæredygtige løsninger omkring byggeri, bosætning, spildevand etc.
- effektivisere sagsbehandlingen vedrørende projekter, som omhandler at bygge, bo og leve grønnere og mere bæredygtigt.

- udvikle et klart grundlag for behandling af ansøgninger omkring grønne projekter, så det bliver nemmere for kommunernes administration at behandle dem.

Den generelle problemstilling

Lovgivningen omkring bosætning og erhverv er blevet mere og mere indviklet og uigennemskuelig i takt med at vort samfund er blevet mere komplekst. Det er ofte svært for den almindelige borger at gennemskue om afslag handler om loven eller det drejer sig om regionale eller kommunale beslutninger. Derfor bliver det desværre let at konkludere, at lovgivningen og samfundets strukturer står i vejen for grønne projekter og et sundt og bæredygtigt liv. Dette forværres yderligere af, at beregningsmodellerne i bygningsreglement ikke er tilpasset til grønne og bæredygtige løsninger, og at der ikke skelnes mellem rensede spildevand og urensede spildevand i spildevandsbekendtgørelsen.

Det administrative personale kommer let til at stå på usikker grund i forhold til lovgivningen eller uden lovhjemmel, når de skal give dispensation eller tilladelse til eksperimenter og nytænkning af energieffektive og praktiske løsninger, som lever op til lovens formål. I bedste fald bliver sagsbehandlingen meget tidskrævende for dem og i værste fald må de sige nej til løsninger, der ville bidrage positivt til den grønne omstilling.

Løsningsmodel, der fremmer grøn og bæredygtig udvikling

Det vurderes, at en målrettet lovgivning, der udstikker klare rammer for et grønnere samfund ville skabe større gennemsigtighed og mere tillid til systemet. Samtidig ville samfundet have større gavn af, at grønne ildsjæle eksperimenterer og skaber nye løsninger i forhold til den grønne omstilling. Derfor ønskes et frikommuneforsøg, som kan danne baggrund for at skabe klare og effektive rammer for den grønne omstilling i kommunerne. Det er nødvendigt at inddrage flere lovgivningsområder og arbejde på tværs af afdelinger. De væsentligste områder i forsøget er:

1. Planloven – udvikling af en grøn zone.

I forhold til planloven ønsker vi at introducere en grøn zone, som har et andet regelsæt end by- og landzone. En grøn zone er et geografisk område, hvor lovgivningen gør det attraktivt at bygge og bo, hvis man har ambitioner om at leve grønnere og mere bæredygtigt. Lokalsamfund hvor boliger, erhverv, fælleshus, grønne områder, forsyning, vandrensning og affaldsbehandling tænkes sammen i en helhed for beboernes, lokalsamfundets og naturens bedste. Etablering af en grøn zone vil gøre det attraktivt for tilflyttere at bosætte sig, lettere for grønne virksomheder at etablere sig, idet det bliver nemmere for kommunernes administration, tilflyttere og borgere at navigere i og forstå lovgivningen.

2. Bygningsreglement - Forenkling med fokus på det samlede energiforbrug, herunder indlejret energi.

Overordnet er ønsket en forenkling af bygningsreglementet, specielt i forhold til isolering og energiforbrug. Ønsket om at reducere det løbende energiforbrug i driftsperioden i en bygning fører

ofte til, at der ved opførelsen bruges materialer, der er produceret med et u hensigtsmæssigt højt energiforbrug. Således bygges i dag meget velisolerede og tætte huse, som får fine energimærkninger. Men undersøger man den indlejrede energi, som er det samlede energiforbrug i hele bygningens livscyklus inklusive opførelse og nedrivning er husene bestemt ikke energieffektive. I flere tilfælde tager det helt op til 250 år at indhente det, der spares i det løbende energiforbrug i driftsperioden. Hertil kommer at fugtskader og et stort ventilationsbehov er en naturlig konsekvens af et ensidigt fokus på det løbende energiforbrug i driftsperioden, hvilket fordrer yderligere energi input til ventilation. Da bygningsreglementet hverken tager hensyn til det indlejrede energiforbrug eller den indlejrede udledning af drivhusgasser skævvrides konkurrenceevnen i det grønne byggeri, som systematisk forsøger at tage helheden i betragtning.

Vi mener, at der er brug for udvikling af nye eller videreudvikling af de eksisterende beregningsmodeller, der medregner både CO₂ udledning og det indlejrede energiforbrug, således at der kan foretages en fair sammenligning af naturlige byggematerialer og fabriksfremstillede.

3. Håndtering af spildevand og humane affaldsprodukter - Genetablering af det naturlige kredsløb

I naturen "spildes" intet. Det der er spild i en process, er føde for en anden. Spildevand håndteres i dag på en måde, der sikrer at fækalier ikke bliver en sygdomskilde. Samtidig er næringsstofferne i det humane affald taget ud af det naturlige kredsløb, hvilket skaber problemer andre steder i naturen. Der er brug for, at der udføres kontrollerede eksperimenter på dette område, så vi får genetableret et naturligt kredsløb, uden at vi genskaber tidligere tiders alvorlige sygdomsepidemier.

Forsøget omfatter

Grønne ildsjæle og virksomheder ønsker ofte en højere grad af autonomi for at kunne eksperimentere og skabe gode eksempler på grønnere og mere økologiske løsninger. Dermed baner de vejen for, at den grønne omstilling kan slå igennem hos gennemsnitsdanskere. Endvidere sætter disse borgere oftest barren højere end, loven siger, de skal.

Forsøget omfatter Miljø, Plan og Teknik afdelinger, idet forsøget bl.a berører lokalplaner, natur, vand, miljø, byggetilladelser, erhvervs politik, og bosætning. Afdelingerne har det overordnede ansvar for at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i kommunerne med respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Forsøget har både sammenhæng og effektivitet som fællesnævner, idet et klarere og mere præciseret lovgrundlag for grøn zoner vil føre til en tværgående effektivisering af opgaveløsningen i samarbejdet mellem Byggeri-, Miljø-, Natur, Vej og Trafik- og Plan-afdelingen og i længden være ressourcebesparende i forhold til sagsbehandlingen.

---

2. Mål, forventede resultater og eventuelle målsætninger forsøget retter sig imod

Målsætninger og succeskriterier for forsøget:

- At lovgrundlaget målrettes økosamfund og grønne projekter igennem et nyt "grønt zonebegreb" med klare rammer for kombination af bolig, erhverv, dyrehold og andre typiske aktiviteter i grønne projekter. Ved forsøgets afslutning foreligger en evalueret bruttoliste over, hvad en grøn zone skal have mulighed for at indeholde, både hvad angår bygninger og aktiviteter. Ved forsøgets start foreligger vedlagte udkast.
- At lovgivningen med tilhørende beregningsmodeller sætter fokus på indlejrede drivhusgasser og indlejret energiforbrug frem for at fokusere ensidigt på løbende energiforbrug. Ved forsøgets afslutning kan foretages en fair sammenligning af naturlige byggematerialer og fabriksfremstillede, idet bygningsreglementernes beregningsprogrammer (eller lovlige alternativer hertil) yder fuld retfærdighed til naturlige byggematerialer, almindelig brug af masseovne mm
- At lovgrundlaget bliver klarere for bæredygtige løsninger omkring håndtering af humant affald og spildevand, således at genbrug ved forsøgets afslutning kan ske på en sundhedsmæssig forsvarlig måde.
- At grønne ildsjæle og kommunernes sagsbehandlere oplever at sagsbehandlingen er effektiv og gennemskuelig. Ved forsøgets afslutning er kommunes personale veluddannet inden for området, det er nemt for grønne projekter at etablere sig.

Gevinster på den lange bane

De vigtigste tilsigtede effekter er, at kommunerne får genereret viden om, hvordan vi kan indrette vores lovgivning, så Danmark kan nå de ambitiøse klimamål. Det handler i høj grad om at lovgivningen understøtter den udvikling, som er nødvendigt i forhold til klimakrisens alvor. Med frikommuneforsøget kan vi sætte rammer for flere nye grønne løsninger.

Derved opbygger danske kommuner erfaringer med hvordan, vi kan sikre en omlægning til vedvarende energi og at udledning af drivhusgasser bliver markant lavere end i dag. Økologisk landbrug kræver mindre energi og udleder mindre CO₂ pr. hektar landbrugsjord end konventionelt landbrug. Det er fordi økologer ikke anvender pesticider og kunstgødning, som kræver meget energi at producere. Det kan mindskes endnu mere, hvis permakulturens principper integreres i større skala landbrug, hvilket flere grønne projekter er interesserede i at udvikle modeller for.

Hertil kommer at en mere effektiv sagsbehandling vil betyde besparelser for kommunen og at forsøget vil medføre, at erhverv, byggeri og produktion (i det mindste indenfor de grønne zoner) bliver stimuleret til at sikre størst mulig CO₂-binding i jord og biomasse med mindst muligt indlejret energiforbrug.

---

3. Konkrete behov for forsøgshjemler, undtagelser fra gældende lovgivning m.v.

Frikommune-netværket ønsker friere rammer til at udvikle og afprøve nye grønne og bæredygtige løsninger, der tager udgangspunkt i naturens kredsløb og opretholder en sund balance med det omkringliggende miljø. Grundlaget for en række af de ansøgte paragraf-fritagelser er derfor et ønske om fleksibilitet og elasticitet i grøn zone. De ønskede paragraf fritagelser i forsøget er opdelt i temaer, idet de hører under forskellige lovgivninger og bekendtgørelser:

1. Planloven

I forhold til Planloven ønskes indført et "grønt zone-begreb", som sætter klare rammer for økologi og bæredygtig udvikling i forhold til naturforvaltning, bosætning og erhverv i et geografisk afgrænset område. Hverken by- eller landzone begrebet passer til mange økosamfund og grønne projekter, idet de ofte ønsker en kombination af by, land, erhvervsområder. Byzoner giver f.eks problemer i forhold til hovdyr, der ikke må græsse på fællesarealer ligesom skov ikke må rejses og der kan også være begrænsninger i forhold til at drive virksomhed i boligområder. I landzoner er der til gengæld ofte problemer med byggetilladelser i forhold til bosættelser. Det er synd, at initiativer der kunne puste nyt liv ind i områder, hvor befolkningstallet er dalende og aldersfordelingen skæv, får afslag. Stordrift indenfor landbrug er en af udfordringerne inden for den grønne dagsorden, idet de ofte sender store mængder CO₂ op i atmosfæren. Øko-samfund eller andre projekter, der etableres som husmandssteder eller småbrug på f.eks 2-5 ha i landområder, ville kunne medvirke til at flere landområder bevarer produktivitet, samtidig med at de bidrager positivt til den grønne omstilling.

- a) **Forslag: Etablering af en grøn zone**, der i udgangspunktet har mulighed for at indeholde alle emnerne på vedlagte brutto-liste. Dvs fritagelse fra §11a, stk 1 i planloven, som alene giver kommunen mulighed for at definere områder som byzone eller sommerhusområder, idet resten forbliver landzone.
- b) **Fritagelse fra § 13, stk. 2, i lov om planlægning**, således at der gives mulighed for mere eksperimentelt byggeri og bosættelse. Dvs fritagelse fra at en lokalplan skal tilvejebringes, før der gennemføres større udstykninger eller større bygge- eller anlægsarbejder, herunder nedrivninger af bebyggelse, og i øvrigt når det er nødvendigt for at sikre kommuneplanens virkeliggørelse.

2. Bygningsreglementet

Generelt er bygningsreglementet blevet for kompliceret i forhold til bygning af enkle huse af naturmaterialer. Mange grønne initiativer mister pusten, når de drukner i en uigennemskuelig lovgivning og alt for meget administration. Det overordnede ønske er en forenkling med rum for grønne og miljøvenlige eksperimenter, og at fokus flyttes til indlejret energiforbrug og indlejret CO₂ effekt.

Der søges fritagelse fra

- a) **§250-298, som omhandler energiforbrug. Lovgivningen skal medregne det indlejrede energiforbrug og den indlejrede CO2 effekt ved opførelse af nye bygninger.** 40 cm isolering med rockwool koster f.eks. energimæssigt mere end det sparer i husets levetid i forhold til andre materialer, som fx halm, træfiberisolering, papiruld, hør mv. som er langt mere CO2 effektive og har en lavere indlejret energi. Organiske isoleringstyper fordrer kun dampbremse og ikke dampspærre. Med dampbremse kan der indvendigt anvendes kalk, ler, andre naturmaterialer og maling, der samarbejder med rummet og som samtidigt kan fugt-håndtere.
- b) **Fritagelse fra §251, Eftervisning skal ske på grundlag af SBI-anvisning 213 Bygningers energibehov.** Det indebærer at beregningsprogrammet Be15 skal anvendes til beregning af bygningers energibehov. I stedet ønsker vi beregninger, der tager udgangspunkt i indlejret energiforbrug og indlejret CO2 effekt. Konsekvensen af den nuværende beregningsmodel er f.eks. at betonbyggeri med rockwool isolering, som begge har et højt indlejret energiforbrug og udleder CO2 under fremstillingen bliver betragtet som mere bæredygtige end f.eks. huse bygget af træ med træisolering. Modellen tager ikke hensyn til at træer ikke producerer men derimod lagrer kulstof, mens de vokser og dermed fjerner CO2 fra atmosfæren. Et andet eksempel, der bliver skævt, er at masseovne i beregningsmodellen kommer ud som storforbruger af energi, fordi modellen tager udgangspunkt i, at der fyres 24 timer i døgnet, selvom masseovnskonceptet er baseret på at 1-2 timers fyring er tilstrækkeligt til at opvarme et hus et helt døgn.
- c) **Fritagelse fra kapitel 2, adgangsforhold, med undtagelse af § 51, stk. 3, og § 52 for alle boliger, ikke kun fritliggende enfamiliehuse.** En del naturlige byggematerialer f.eks. halm og ler kan ikke være i kontakt med jorden uden at der opstår fugtighed. Det er vigtigt at kommunen kan behandle andre boliger på lige fod med fritliggende enfamiliehuse, som ikke er omfattet af bestemmelserne i kapitel 2 om adgangsforhold med undtagelse af § 51, stk. 3, og § 52.
- d) **Fritagelse fra §316-23 aftrækssystemer.** Det er vigtigt at kommunen kan tillade eksperimenter i form af alternative aftræk, f.eks. i forbindelse med "røgrensning" eller andre eksperimenter der søger at optimere de løsninger der findes.
- e) **Fritagelse fra [§ 382 - § 384 Elektrisk belysning](#).** Mange grønne projekter vil gerne selv kunne bestemme om de skal kunne se himlen og færdes med lygter, eller der skal være elektrisk udendørsbelysning på fælles stier og veje.
- f) **Fritagelse fra tvungen brug af byggematerialer, der skal deponeres ved nedrivning.** Et økosamfund har fået at vide, at der stilles krav om tryk-impregnerede klemlister i det nye bygningsreglement. Vi har indtil videre ikke lykkedes med at finde paragraffen. Da trykimpregneret træ er giftigt og skal deponeres som farligt affald vil det ofte være i modstrid med øko-projekters værdier og vedtægter.

3. Håndtering af spildevand og humane affaldsprodukter

Ønsket er her at muliggøre en bæredygtig håndtering af spildevand og humane affaldsprodukter. Der differentieres desværre ikke mellem nedsivning af biologisk rensset spildevand og urensset spildevand i lovgivningen, hvilket resulterer i unødvendig dyre løsninger for bygherrer. Der er brug for, at der udføres kontrollerede eksperimenter på dette område, så vi får genetableret et naturligt kredsløb og samtidig undgår smitterisiko.

- a) **Forslag: Biologisk rensset spildevand anerkendes som spildevand med jordbrugsmæssig værdi** og behandles efter slambekendtgørelsen.
  - b) **Alternativt til a) søges fritagelse fra § 12.3.4 afstandskrav fra nedsivningsanlæg i Vejledning til bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4.** Vejledningen siger at afstandskrav fra nedsivningsanlæg (der modtager spildevand (uanset om det er rensset eller ej) fra en bundfældningstank) til en drikkevandsboring skal være minimum 300 m. Afstanden kan nedsættes til 75 m, hvis grundvandet løber fra boringen mod anlægget. Hvis fritagelse opnås, kan kommunerne bruge muligheden for at give dispensation til nedsivning efter kapitel 15, § 40 fra spildevandsbekendtgørelsen (BEK nr. 1469 af 12/12/2017) eller tillade at det rensede spildevand genbruges på marker efter slambekendtgørelsen.
  - c) **Der søges fritagelse fra de begrænsninger, der i henhold til vejledningen af 2010, §19 i miljøloven og §29 i bekendtgørelsen lægger hindringer i vejen for, at man ved brug af kildesorterende kompost-toiletsystemer har mulighed for at kompostere fækalier og anvende opsamlet urin som gødning.** Dette gælder såvel for store kompost toiletsystemer, hvor komposteringen foregår internt, kontinuerligt eller i batch eller små komposttoiletter, hvor fækalierne opsamles i toilettet i mindre beholdere og hvor materialet derefter komposteres og færdig-komposteres eksternt i kompostbeholdere på privat grund eller på økosamfundsarealer.
4. **Husdyrbekendtgørelsen** I forhold til Husdyrbekendtgørelsen ønskes fritagelse fra følgende (og evt andre) paragraffer, som forhindrer mindre dyrehold i forbindelse med grønne projekter i byzoner eller sommerhusområder.

- a) **§ 6.** Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, er ikke tilladt.
- b) **§ 8.** Stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg for husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder må ikke etableres inden for følgende afstande:
  1. 1) 25 m til ikke almene vandforsyningsanlæg.
  2. 4) 15 m til offentlig vej og privat fællesvej.

3. 6) 15 m til beboelse på samme ejendom.

1. Stk. 2. Ensilageopbevaringsanlæg må ikke etableres inden for de i stk. 1, nr. 1-5 og 7, nævnte afstande.

5. **Fritagelse fra privatvejsloven.** Grønne projekter har ofte anderledes behov i forhold til veje, stier og fortove, da mange definerer deres projekter med bilfri områder, bortset fra i tilfælde af brand, sygdom, flytning og anden transport af tunge ting. Det er derfor vigtigt at de grønne projekterne i samråd med kommunerne frit kan definere hvordan stier og veje skal se ud inden for området.

---

4. Hvordan realiseres de forventede resultater

Organisation af forsøget

Frikommuneforsøget organiseres i netværk af kommuner i et tæt samarbejde med lokale grønne projekter og grønne foreninger. Der nedsættes en referencegruppe, som kommunen kan inddrage efter behov. Den består af repræsentanter fra lokale grønne projekter og videnspersoner fra det grønne erhvervsliv, som arbejder med økologi og bæredygtigt byggeri. Samarbejdet med grønne projekter og grønne organisationer bibringer frikommuneforsøget et "udefra- og ind perspektiv". Det giver større mulighed for at afprøve paragraf fritagelser og ideudvikle en grøn zone-lovgivning i samskabelse med praktikere.

Netværket ønsker friere rammer til at udvikle og afprøve bæredygtige og grønne løsninger, der tager udgangspunkt i naturens kredsløb og opretholder en sund balance med det omkringliggende miljø. Paragraf-fritagelserne har til hensigt at give større mulighed for at anvende naturlige materialer og naturens egne løsninger. Tilgangen bygger på en grundlæggende erkendelse af, at vi mennesker ikke er adskilte fra naturen.

De deltagende kommuner etablerer et forpligtende samarbejde omkring de 3 hovedtemaer, 1) Planlov – udvikling af grøn zone 2) Bygningsreglementet og 3) Spildevand og humane affaldsstoffer.

Hvert tema danner udgangspunkt for et forsøgsområde, hvor kommunerne i netværket arbejder med deres lokale øko-projekter om de konkrete forsøg, som afprøves i deres lokalområde. Kommunerne forpligter sig til samarbejdet i et kommissorium.

Forsøgsprojekterne bygger på de forskellige kommuners konkrete praksiserfaringer og nuværende organisering. Det betyder, at kommunerne vil have forskellige udgangspunkter i forhold til arbejdet med temaerne. I én kommune vil vægten måske ligge mere på et område, mens en anden kommune måske har flere forsøg på et andet område. Således vil forsøgene afspejle de konkrete grønne projekter, der finder sted i kommunerne.

Kommunenetværket anser det imidlertid som en forudsætning for det videre samarbejde, at der er fælles fokus på:

1. Kompetenceudvikling og vidensdeling
2. Kulturforandring
3. Forankring af forsøg i kommunerne
4. Samskabelse med økosamfund og grønne organisationer

1) Kompetenceudvikling og vidensdeling

Behovet for kompetenceudvikling i kommunerne afhænger dels af organiseringen af forsøgene og hvilke kompetencer, der allerede er i de enkelte kommuner. Generelt kan dog antages, at kommunerne får brug for styrkede kompetencer i forhold til disse emner:

- kendskab til beregning af energibehov, indlejret energi og CO2 effekt.
- kendskab til alternative byggemetoder og byggematerialer
- kendskab til alternative løsninger i forhold til håndtering af spildevand
- samskabelse med lokale økosamfund og grønne interesseorganisationer
- vidensdeling mellem kommunernes administrative personale

Kommunerne har mulighed for at samarbejde med referencegruppen omkring kompetenceudvikling og vidensdeling, SBI og forsknings- og uddannelsesinstitutioner.

2) Kulturforandring

Forsøgene forudsætter en intern kulturforandring, hvor medarbejderressourcer og ledelse bidrager til at hver enkelt medarbejder kan agere anderledes i forhold til opgaveløsningen. Således at både det organisatoriske setup, medarbejdernes kompetencer og kulturen understøtter en holdnings- og adfærdssændring.

3) Forankring af forsøg i frikommunerne

Kommunerne i netværket vælger selv, hvilke temaer og godkendte paragraf fritagelser, de ønsker at arbejde med og kan gennem forsøgsperioden arbejde med flere temaer og tilhørende paragraf fritagelser inden for netværkets overordnede temaer.

4) Samskabelse med lokale økosamfund og grønne interesseorganisationer

Samskabelse danner ramme for, at kommunerne, øko-projekterne, de grønne virksomheder og foreninger gør det, de hver især er bedst til, og at der i et tæt og innovativt samarbejde opnås bedre resultater for den grønne omstilling. Samskabelse handler om at grønne projekter, virksomheder og foreninger samarbejder med det offentlige om at udvikle og afprøve nye innovative løsninger.

Der søges midler til at tjekke konkrete projekter for forskellige parametre og til evt udvikling af alternative beregningsmodeller.

Samskabelse kræver forandringer i mindset, metode, kompetencer og nye løsninger for alle parter, hvorfor der mindst en gang årligt vil være et udviklingstræf med fokus på erfaringsudveksling og vidensdeling.

Tidsplan for forsøget

- December 2019 - Udvælgelse af frikommuneforsøg
- December 2019 - Etablering af referencegruppe - samarbejde med økosamfund og grønne foreninger (første udviklingstræf - planlægning)
- Januar og februar 2020 - Yderligere konkretisering af paragraffer og udarbejdelse af lovhjemler i samarbejde mellem ministerier og kommuner
- April 2020: Fremsættelse af lovforslag med forsøgshjemler
- Marts - juni 2020 - Udarbejdelse af projektplan og evalueringsdesign
- 1 juli 2020: Forsøgshjemler træder i kraft
- September 2020 - Andet udviklingstræf - hvad må vi nu? Fokus på jura og mulighederne i lovgivningen. Forsøgene igangsættes. Planlægning af baseline evaluering.
- November 2020 - Baseline evaluering
- November 2021 - Tredje udviklingstræf - drøftelse af resultaterne og samarbejdet
- Marts 2023 - Fjerde udviklingstræf - planlægning af afslutningsevaluering
- Juli 2023 - Evalueringer indsendes til Social og Indenrigsministeriet senest 1 juli 2023
- April 2024 - Afslutningsevent
- 1 juli 2024: Frikommuneforsøget udløber.

---

5. Evaluering/opfølgning

Netværket arbejder med et overordnet evalueringsdesign på tværs af de tre 3 hovedtemaer, 1) Planlov – udvikling af grøn zone 2) Bygningsreglementet og 3) Spildevand og humane affaldsstoffer.

Der udarbejdes et evaluerings- og målingsdesign med henblik på at opnå bedst mulige erfaringer, når vi kender de konkrete paragraf fritagelser, som netværket får som en ramme at arbejde inden for. Evalueringsdesignet skal levere nødvendig viden til løbende justering af de kommunale indsatser og erfaringer som kan rapporteres tilbage til ministeriet og øvrige samarbejdspartner.

Det er i den sammenhæng også en væsentlig ambition for netværket at samarbejde og vidensdele med andre relevante aktører. Formålet med dette samarbejde er, at udarbejde et dynamisk evalueringsdesign, som kan håndteres i kommunerne og de grønne projekter.